

Prof. dr Hugo GJANKOVIĆ
Dubrovnik

O liječnicima i muzici

Više ili manje je poznata činjenica, da su u svim zemljama kulturnog svijeta liječnici po broju najčešći i najbrojniji ljubitelji glazbe, daleko više od pripadnika svih drugih intelektualnih zvanja. Ali ne samo to! Isto je tako poznato, da su brojni liječnici bili, a mnogi su i danas, aktivni radnici na polju glazbene umjetnosti. Pojedini od njih su se istakli kao odlični instrumentalisti visoka stupnja teničke vjestine, stekli i javno zasluženo priznanje ne samo u užem krugu svog djelovanja u pojedinim gradovima, u svojoj zemlji, nego i izvan njenih granica. U mnogim velikim gradovima Evrope postojali su svojedobno (a postoje možda još i danas) orkestralni ansambli sastavljeni isključivo od samih liječnika, zatim liječnički pjevački zborovi, družine koje se bave komornom glazbom, liječnički kvarteti, tria, kakvih je bilo svojedobno u Berlinu, Londonu, Pragu, Beču, Parizu pa i kod nas u Zagrebu. Mnogi su se ljudi pitali a vjerojatno se to isto pitanje nameće mnogima i danas, kako to, da su baš liječnici upadljivo brojni i neobično veliki ljubitelji glazbe koji, ako se lično ne bave sviranjem bilo kakva glazbena instrumenta, onda su barem redoviti posjetioци raznih glazbenih priredaba. Odgovor na ovo pitanje vjerojatno je najbliže istini slijedeći. Baveći se danomice u svom zvanju problemima bolesti ljudskog tijela i duha, okruženi za vrijeme rada neprekidnim odjecima jada i patnje ne samo u raznim zdravstvenim ustanovama (ambulantama i bolnicama) nego i u najužim krugovima ljudske zajednice, u obiteljima, oni traže u svom odmjerenom slobodnom vremenu ne samo odmor od fizičkog napora, nego i smirenje duha na području na kojem se mogu uzdići iznad svih svakodnevnih ljudskih nevolja i zadojiti ljepotom melodijoznih zvukova koji duševno uzdižu čovjeka i ispunjavaju ga unutarnjom radošću i zadovoljstvom. Sigurno je i to da mnogi liječnici potječu od muzikalnih roditelja pa su i nasljedno raspoloženi za muzičku aktivnost. U ovu skupinu spadaju vjerojatno oni koji su osim ljubavi za glazbu obdareni i naročito prirodni raspoloženjem i fizičkim sposobnostima koje su pojedinim od njih omogućile da se marljivim radom i izgradnjom uzdignu do vrhunskih visina kao produktivni i reproduktivni muzičari. To dokazuje i činjenica, da su mnogi liječnici koji su se kao korifeji istakli u svojoj struci bili istodobno na glasu i kao koncertni majstori na violini, kao pijanisti, dirigenti i pjevači pa čak i kao kompozitori.

Jedan od najistaknutijih i u svoje vrijeme u medicinskom svijetu najpoznatijih stručnjaka u XIX stoljeću bio je nesumnjivo liječnik profesor kirurgije na med. fakultetu u Beču Theodor Billroth (1829—1894) koji se još u početku svoje sveučilišne karijere u Zürichu (Švicarska) bavi glazbom ne samo kao violinist i pijanist nego se i po općem poznavanju glazbene umjetnosti i nauke bavi i muzičkom kritikom i na tom polju pribavlja priznanje stručnog autoriteta sredine u kojoj živi. On je u Zürichu kao šef kirurške klinike u zrelim godinama svog života posebno naučio da svira i violu kako bi tim instrumentom dopunio svoj liječnički kvartet u čijem sastavu osim njega sudjeluju još poznati liječnici Eschmann, Hegar i J. Ganz. Poslije njegove smrti pronađen je u njegovoj biblioteci i rukopis »Tko je muzikalan?« koji je godine 1835. tiskan u Berlinu ličnim zauzimanjem čuvenog muzičkog kritičara Eduarda Hanslicka. Osim Billrothovih postoje još mnogobrojni članci o muzici i o muzičarima i od drugih liječnika velikih imena kao što su Trendelenburg »Pokreti gudačlom«, K. Flesch »Bolesti zvanja muzičara po zanimanju« prevedeno i na druge jezike, K. Singer »Umjetnost sviranja na violini«, Dessoir i dr. laringolog Reth koji u Beču osniva bečki liječnički orkestar pri čemu mu

pomažu opet znameniti liječnici kao Strasser, Marschik, Kronfeld i dr.

Među svim gradovima Evrope u kojima su liječnici odigrali u glazbi veliku ulogu ubraja se s pravom bez dvojbe Beč koji svojedobno zauzimalje prvo mjesto i u medicini. Velika imena u medicinskom svijetu kao Neisser, Strümpell, Czerny, Lewandovsky i drugi bili su odlični diletanti u glazbi a u njihovim se domovima izvodi ozbiljna glazba. Poznati oftamolog u Berlinu Pollack pijanist bio je osnivač berlinskog liječničkog orkestra. On prati svojedobno i znamenitog violinista Kreislera na njegovim turnejama po Evropi a nastupa i sa znamenitom pijanisticom Carenno u produkcijama na dva glasovira. Znameniti kirurg Kehr poznat po kirurgiji žučnih putova financira iz vlastitog džepa izvođenje Wagnerovih djela i prikuplja za njihove izvedbe najbolje i najpoznatije soliste pjevače tadašnje Njemačke. Međutim već u 16. stoljeću živi liječnik Georg Forster koji komponira skladbu za 5 pjevačkih glasova, a liječnik Ferdinand Fleming komponira Horacijevu odu »Integer vitae« (umro je 1813.). U glazbenom životu Italije odigrali su ne malu ulogu svojevremeno liječnici Arturo Rizzo, Giovanni Aperlo, Ferruccio Guidi, Giuseppe Vecchi i mnogi drugi kao osnivači raznih glazbenih družina. U švicarskom gradu Baselu nema skoro družine komorne glazbe u kojoj ne sudjeluje aktivno bar po jedan liječnik a među velikim ljubiteljima glazbe poznata su imena Clairmont, Monnier, Matti i Rohrer koji se ističe i kao kompozitor. U Mađarskoj su svojedobno vrlo poznati koncerti komorne glazbe koje priređuju privatno liječnici Jendrassik, Balint, Kubinyi a udruženje za komornu glazbu osnovali su 1922. opet liječnici Bokay, Toth, Milko, Kerntler, Manninger dok su u isto vrijeme poznati i priznati solisti Lenkossek, Györy i Preisz. U Čehoslovačkoj su prijateljski odnosi između muzičara i liječnika veoma prisni. U čestim zajedničkim glazbenim nastupima sudjeluju liječnici ne samo kao članovi muzičkih družina, nego i kao solisti. Međutim ima i liječnika koji za volju glazbe sasvim napuštaju medicinu kao na pr. Walther Courvoisier asistent na kirurgiji u Baselu koji se afirmira kao kompozitor i glazbeni pedagog. Od liječnika koji se ističu kao operni pjevači treba spomenuti dr. Otto Briesemeistera koji je kao Herodes u Straussovoj »Salomi« i Loge u »Rajnskom zlatu« svojedobno bio poznat u cijeloj Evropi, zatim dr. Alfred Bary u Leipzigu vrlo znamenit kao Parsifal, Siegmund, Tristan i Lohengrin u kojim je ulogama stekao svjetski glas. U mnogim zemljama ima liječnika koji su priznati ne samo kao pjevači nego i kao intendant i operni režiseri (Kurt Singer u Berlinu) i kao profesori na visokim muzičkim školama (dr. Eugen Kerhtler u Pragu).

Poslije Billrotha jedan od najistaknutijih ličnosti na području glazbe u liječničkim krugovima u Beču bila je sigurno ona doktora a kasnije i prof. medicine za unutrašnje bolesti Nikole Jagića potomka hrvatskog porijetla. Dr. prof. Nikola Jagić rođen je u Berlinu 1875. On se pod uplivom svoje majke izobrazene pijanistice također hrvatskog porijetla, bavi od ranog djetinstva muzikom i to violinom. Svojim neprestanim neumornim vježbanjem na tom instrumentu potaknut u kasnijoj mladosti kao student medicine neobičnom ljubavi prema glazbi, postizava Jagić zapažene uspjehe koji ga godine 1905. već kao svršena liječnika, kada u Beču laringolog Rethi uz liječnike Strassera, Marschinka, Kronfelda, Jagića i mnogih drugih osniva prvi liječnički orkestar, onda sigurno prvi u Evropi, a vjerojatno i u cijelom svijetu, dovodi do dirigentskog postolja. Na tom položaju postizava Jagić sa svojom

glazbenom nadarenošću i sposobnosti kao i poznavanju muzičke literature na javnim nastupima orkestra ogroman uspjeh, koji ga prati sve do napustanja toga jedin-
stvenog muzičkog tijela koje prestaje svojim djelovanjem 1920. Ovaj je orkestar sastavljen od 40 članova redom liječnika i studenata medicine. Pored dr. Jagića dirigenta svira u tom orkestru prvu violinu kao prvi koncertni majstor dr. Rethi i još mnogi drugi tadašnji korifeji bečke med. škole među kojima se isticu imena profesora i docenata bečkog fakulteta, Strasser, Schüller, Fein, Störk, Kühnelt, Pilcz, Strumpell, Maresch, Pernkopf, Marschick, Kronfeld itd. te jedini član rođen u našim krajevima prof. dr. Đorđe Jovanović predstojnik zavoda za eksperimentalnu patološku fiziologiju. — 1910. god. održava bečki liječnički orkestar svoj prvi javni koncert poslije kojega tokom 10 godina slijede još mnogi drugi uz neobičan uspjeh amaterskog ansambla i njegova dirigenta amatera, kako se to u ono vrijeme ističe i u tadašnjoj svakodnevnoj bečkoj štampi. Na programu koncerata ovog orkestra nalaze se redovito i isključivo djela onda najpoznatijih muzičkih imena što govori o visokom stupnju izvodačke sposobnosti njegovih članova u svladavanju najtežih orkestralnih zadataka.

Na mnogim koncertima (kojima sam kao student medicine i mlad liječnik na specijalizaciji u Beču lično prisustvovao) pod dirigentskim štapićem prof. dr. Nikole Jagića prirednom povodom raznih jubileja i u dobrovoljne svrhe sudjeluju vrlo često i razni instrumentalni virtuoz evropskoga glasa kao što su u ono vrijeme poznati violinist Rosè, čelist Casals, pijanist Grünfeld i mnogi drugi a i onda vrlo poznate operne pjevačice Salma Kurz, Lotte Lehman, Fürst i dr. Liječnički orkestar djeluje u Beču sa zamjernim uspjehom i čestim nastupima od svog prvog koncerta do svog raspada kroz punih 10 godina. Poslije prestanka djelovanja tog orkestra posvećuje se dr. Jagić još samo komornoj glazbi kao prva violina u raznim instrumentalnim sastavima (gudački kvartet, trio, klavirski kvartet) uz sudjelovanje solo pjevača i pjevačica. Ovi se koncerti održavaju obično u domu prof. Jagića sve do njegove smrti u 81. godini života. Nije nevažno da se spomene na ovom mjestu, da su se mnoge muzičke priredbe pod dirigentskim vodstvom prof. dr. Jagića održavale i u kliničkim predavaonicama medicinskog fakulteta u mnogobrojno prisustvo kliničkih liječnika i osoblja.

Od raznih muzičkih glazbala među liječnicima koji aktivno gaje muziku najomiljeniji je instrument kojemu se posvećuju violina. Iza nje slijede od gudačkih instrumenata cello i viola dok se daleko manji broj bavi glasovinom i orguljama a najmanji raznim instrumentima za duvanje. Amatera pjevača ima među liječnicima znatno više, ali se isto tako pjevači regrutiraju iz raznih drugih zvanja jer pjevanje naročito zbrono ne postavlja na njih osim ljubavi za glazbom, dobar sluh i glas naročite zahtjeve i žrtve slobodna vremena. Ništa manje nije zanimljiva ni činjenica, da u ljubitelje glazbe spada i vrlo veliki broj liječnika koji se ne bave aktivno bilo kojom njenom granom, ali su usprkos tome neobično česti posjetioci raznih glazbenih priredaba, te čine među slušaocima možda relativno i veći postotak prema ostalim zvanjima.

Poznavajući djelomično po ličnom doživljavanju i pristupačnoj literaturi odnose liječnika prema glazbi u SR Hrvatskoj osvrtni će se u ovom kratkom prikazu samo na dva naša kulturna centra, na Zagreb i Dubrovnik. U svom iscrpnom radu »Domaći violinisti« u XIX i XX stoljeću iznosi 1941. dr. Antun Goglia podatke o velikom broju istaknutih violinista po zvanju i pojedinaca amatera među kojima se nailazi i na imena nekoliko poznatih liječnika iz razdoblja o kojemu govori dotični autor. Među ovim ističe autor na prvom mjestu dr. Šandora Kuhara svojevremenog gradskog fizika u Zagrebu kao izvrsnog violinista amatera, čaka onda poznatih učitelja violine u Hrvatskom glazbenom zavodu Eisenhutha i Schwarza. Dr. Kuhar je bio i aktivan član prvog liječničkog kvarteta u gradu.

Kad je godine 1921. organiziran »Društveni orkestar hrvatskog glazbenog zavoda« u Zagrebu dr. Kuhar je jedan od njegovih osnivača i prvi predsjednik. Drugi liječnik kojeg Goglia ističe u svom radu je dr. Milan Žepić

(danas internista i primarni liječnik u bolnici Mladena Stojanović-a), dak prof. Humla, koji još kao student glazbenog konzervatorija u Zagrebu nastupa u ulozi solista prigodom raznih javnih dobrotvornih i drugih muzičkih priredaba kao i u Sibeniku u kojemu svojedobno djeluje kao mladi liječnik bolnice. Dr. Žepić se u ono vrijeme naročito ističe kao solist u komornim večerima Hrvatskog glazbenog zavoda, zatim kao član gudačkog kvarteta Milanov — Žepić. O tom su ansamblu kritike u tadašnjoj zagrebačkoj dnevnoj štampi a naročito o prvoj violini vrlo pozitivne. To potvrđuje i rečenica u jednom od tih članaka »najbolji u kvartetu su braća Žepić, a naročito prva violina solist dr. Milan Žepić« (jer je i brat doktora Žepića također član istog kvarteta koji se bavi aktivno glazbom). Dr. Milan Žepić je i član bivšeg amaterskog orkestra Hrvatskog glazbenog zavoda u kojemu posljednjih godina postojanja ove glazbene zajednice djeluje i kao koncertni majstor.

U generaciju liječnika poslije I svjetskog rata kojoj pripada dr. Žepić ubrajaju se i mnogi drugi zagrebački liječnici koji se pored svog liječničkog zvanja bave intenzivnije glazbom. Od njih pojedinci nastupaju i kao solisti instrumentalisti, dok su drugi opet članovi raznih privatnih družina od kojih jedni gaje naročito ozbiljnu klasičnu glazbu, a drugi opet romantičnu. U zadnje vrijeme bave se mnogi liječnici aktivno i modernom lakom zabavnom glazbom i ističu se na tom području glazbene djelatnosti i kao autori mnogih pjesama i aranžmana.

U svom priručno iscrpnom radu »Zagrebački liječnici i glazba« spominje dr. Viktor Boić još mnoge zagrebačke liječnike glazbene amatere, a među ovima su poznata imena dr. Filipa Jurčića kirurga, zatim neurologa primariusa dr. Iva Herzoga, praktičnog liječnika dr. Zena Nevena, zubara dr. Milivoja Schwarza i praktičnog liječnika vrlo nadarenog violinista dr. Ivana Winklera koji sada živi u inozemstvu. Od spomenutih je liječnika osobito vrlo aktivan dr. I. Herzog koji sudjeluje kao član u nekoliko privatnih kvarteta kao i dr. Milivoj Schwarz. U plejadu liječnika koji se poslije II svjetskog rata bave u Zagrebu intenzivno glazbom kao amateri spadaju dr. M. Duić i dr. Bartol Maričević internisti, dr. Josip Lutz anestezičar, prof. dr. Vladimir Bežjak bakteriolog, sada na Rijeci, laringolog dr. Boris Salaj, prof. povijesti medicine dr. Lavoslav Glesinger, praktični liječnik dr. Josip Gjurović, fiziolog dr. Slobodan Suvajdžić i drugi. Dr. Nikica Kalogjera liječnik, danas je jedna od vodećih ličnosti u zabavnoj glazbi; autor je mnogih pjesama i aranžmana koje su na raznim festivalima postigle veliki uspjeh (Boić).

Među amaterima čelistima poznata su u Zagrebu imena specijalista za dječje bolesti dr. Urbanija i internista dr. Viktora Boića, a u starijoj generaciji istaknutih liječnika danas već dugo pokojnih, bili su čelisti prof. dr. Franjo Durst i prof. dr. Franjo Mašek. Među bivšim i sadašnjim pijanistima liječnicima poznata su u Zagrebu imena laringologa dr. M. Pražića, dr. I. Steinhartda bivšeg ravnatelja bolnice za zarazne bolesti na Zvijezdi, okulište dr. Vilka Panca, neurologa dr. J. Breitenfelda, urologa dr. Z. Šestića, kirurga dr. F. Staničića ml. i dr. P. Kornhausera.

U raznim zagrebačkim pjevačkim zborovima nalaze se među članstvom mnoga imena liječnika pjevača od kojih pojedinci nastupaju i kao solisti na priredbama u dobrotvorne svrhe. Među ovima se ističu svojevremeno imena pokojnog prof. dr. Božidara Špišića, te dr. Gašparca obojica tenori, a među mlađom generacijom liječnika navodi dr. Boić imena dr. A. Manzoniya i dr. S. Palmovića koji su česti uspješni solisti na dobrotvornim priredbama, dr. Darka Breitenfelda, dr. B. Grgića, altistice liječnice dr. Lele Stručičeve, dr. Vilka Panca, dr. Breitenfelda st., dr. N. Pejnovića, liječnice dr. V. Markovinović. Mnogi stariji sada već pokojni liječnici bili su u svoje vrijeme i članovi poznatih hrvatskih pjevačkih društava »Lisinski« i »Kolo«. U liječničkom pjevačkom zboru koji svojedobno nastupa u Zagrebu nalaze se imena dr. Z. Salaja, dr. Mladena Petrasa, dr. Frane Bulića (sada u Beogradu), dr. V. Klobučara, pok. dr. K. Farkaša, pok. dr. G. Karminskog, kao i drugih već gore spomenutih liječnika pjevača.

Najpoznatiji pijanista među liječnicima je dr. Čedomir Dugan, sin pok. prof. orgulja, urolog koji se naročito istice poput svog pokojnog oca kao umjetnik na orguljama te vazi kao jedan od najboljih orguljasa u Jugoslaviji. U Zagrebu se nekad a i danas mnogo gaji komorna glazba. Za njen je razvoj posebno zaslužan koncem prošloga stoljeća naprijed već spomenuti dr. A. Kuhar, a veći broj izvodaca u priv. ansamblima pripada kao nekad i danas liječnicima zvanju. U obitelji jednog od najpoznatijih internista u Zagrebu još prije I svjet. rata dr. Pavla Culumovića postoji svojedobno obiteljski klavirski kvartet koji je sastavljen od oca i troje djece. Ovdje glava obitelji svira violu. Dvadesetih godina sastaje se u domu pok. dr. I. Herzoga gudalački kvartet u kojemu sviraju još i liječnici dr. Neven, dr. Glavašević i dr. Boić. Taj je kvartet nastavak kvarteta koji je 1919. sastavljen u Pragu, a u tom su sastavu njegovi članovi Boić i Neven u ono vrijeme još studenti medicine. Poslije rata izmjenjuju se u tom kvartetu pojedini svirači ali su novi pridodaju se još uvijek samo liječnici. Privatnih gudačkih koncertantnih kvarteta ima kao i u prošlim decenijama u Zagrebu nekoliko a skoro je u svakome od njih po neki član liječnik. Ukoliko to nisu uvijek svi može i ova činjenica da posluži kao daljnji dokaz koliko se liječnici u svom privatnom životu pored svog zvanja posvećuju uspješno glazbi.

Razni muzički instrumentalni sastavi čiji su članovi uglavnom liječnici u kojima kadikad sudjeluju i pojedinci neliječnici, nastupaju vrlo često sa zamjernim uspjehom i u javnim priredbama. Tako 1954. priređuje »Liječnički komorni orkestar« u Zagrebu prigodom 80-godišnjice osnivanja Zbora liječnika Hrvatske svečani koncert. Tom priredbom ravna orkestrom liječnika, liječnik pijanist, orguljaš dr. Č. Dugan koji nastupa i kao solist kao i altistica liječnica dr. Lela Stručić uz pratnju liječnika pijaniste dr. F. Stančića. Klavirski liječnički kvartet koji sačinjavaju liječnici Dugan, Žepić, Lutz i Boić također ocjenjuje kritika vrlo povoljno. Tako je isto zapažen u javnosti uspješan nastup liječničkog kvarteta 1960. g. povodom otvorenja laringološkog kongresa u Zagrebu. Međutim, liječnici ne zanemaruju u svom slobodnom vremenu niti zabavnu glazbu, pa dr. M. Pračić osniva 1925. svoj jazz ansambl a poslije slijede dr. Bruno Mark saksofonist i dr. Ž. Šestić kao i urolog O. Krivec istaknuti gitarist, koji se ne samo ozbiljno bavi svojim instrumentom, nego dapače i teorijom o čemu svjedoči njegova preradba Vučkaišinovićeve škole za gitaru i havajsku gitaru (cit. po Boiću). Među liječnicima koji se naročito bave zabavnom glazbom osim dr. St. Kalogjera spominje Boić i pojedince koji se ističu i kao kompozitori zabavne muzike kao na pr. doc. dr. M. Krčević i dr. M. Vandekar. Međutim danas jedna od naročitih uloga u zabavnoj muzici pripada dr. Kalogjera koji komponira također glazbu za radio drame i film. Od preminulih liječnika dirigentata treba spomenuti pok. prof. dr. Špišića, koji svojedobno u Gradu dirigira tamburaškim zborom i dr. M. Tomaša koji upravlja tamburaškim zborom društva »Merkur« i dr. Kalogjera poznatog dirigenta orkestra zabavne glazbe. Liječnici su ovim svojim djelovanjem mnogo doprinijeli širenju i popularizaciji ozbiljne glazbe među širim krugovima naroda i to sve iz ljubavi, bez obzira na materijalne koristi, što se onima koji se bave zabavnom muzikom ne može priznati, izuzev pojedince, kojima je ta vrst glazbe jedino i glavno zvanje.

Međutim, ne samo u Zagrebu nego i u nekim drugim mjestima SR Hrvatske liječnici imaju stanoviti udio u glazbenom životu sredine u kojoj žive, pa tako i u Dubrovniku, iako ih u ono vrijeme, kad se u gradu rađa prvi pokušaj organiziranja jednog instrumentalno-amaterskog glazbenog tijela ima vrlo malo. Ali zasluga liječnika u tom pogledu tim je veća, jer su oni svojom ljubavlju i zanosom znali da pokrenu i ostale sugrađane iz apatije i mrtvila koje je u tom pogledu vladalo. Dvojica dubrovačkih liječnika bili su u svom rodnom gradu prvi pokretači interesa za instrumentalnu glazbu. Oni su vlastitom inicijativom u svoje vrijeme iz dotadašnje letargije probudili svoju okolicu na muzičku aktivnost. Bacivši samo letimičan pogled na sastav ansambila koji je povodom koncerta održanog 13. IV 1925. u Bondinom kazalištu

priredio »Dubrovački diletantski salonski orkestar« na prvom mjestu se isticu imena liječnika: violiniste dr. Luja Fouque-a i dr. Pera Šapra. Taj koncert daje tom prilikom povod dr. L. Fouque-u da starije ljubiteље instrumentane glazbe predobije za ideju da se u gradu osnuje filharmonijski orkestar, a među ovim organizatorima nalazi se i ime još jednog liječnika u osobi dr. Zdeneka Ptačnika. Ta ista imena nazajmo međutim i među inicijatorima zamisli da se u Dubrovniku osnuje glazbeno instrumentalno društvo koje će njegovati ozbiljnu glazbu. Uz njihova imena nalaze se i imena dvojice tadašnjih studenata medicine, a današnjih liječnika dr. Miljenka Tudorica i dr. Melka Gracica. Ova dvojica daju još kao gimnazijalci abiturijenti s nekim drugim mladim ljudima kolegama poticaj da se u Dubrovniku osnuje prvi orkestar pod nazivom »Dubrovački diletantski salonski orkestar«. Cilj je ovog orkestra da se u građanstvu njihova rodnoг grada probudi opći interes za glazbu, a naročito za onu klasičnu. Ovaj orkestar nastupa prvi put 1925. Iz ovog se diletantskog orkestra opet na poticaj liječnika dr. L. Fouque-a razvija iste godine »Dubrovačka filharmonija« s inicijativnim odborom u kojemu se osim dr. Fouque-a i dr. Šapra nalazi i liječnik dr. Ptačnik Zdenek tako, da na 11 članova odbora otpadaju 3 liječnika što je više od 30%. Među drugim odbornicima nalaze se osim liječnika još i pravnici, trgovci kao i pripadnici drugih zanimanja koji se ističu kao pobornici i ljubitelji instrumentalne glazbe (cit. po spomenici Dubrovačke filharmonije 1925.—1935.).

Liječnik dr. L. Fouque sastavlja i pravilnik orkestra. Poslije odobrenja istoga sa strane vlasti, nalazi se on i u konstituiranom odboru uz već spomenute liječnike dr. Pera Šapra i dr. Ptačnika. Prvi predsjednik dubrovačke filharmonije dr. L. Fouque upoznaje se slučajno kao liječnik u vršenju svog zvanja sa dirigentom varsavske opere Sygijetyński za vrijeme njegova boravka u Dubrovniku, koji se na njegovu intervenciju zainteresira za rad novoosnovanog orkestra, pa mu sa svojom suprugom i pristupa kao član utemelitelj s doprinosom od hiljadu dinara. Dubrovačka filharmonija održava onda svoje sastanke i vježbe kojima jednom prilikom prisustvuje i Tadeus Sygijetyński. Potaknut ubjedljivom ljubavi i žarom koji članovi orkestra očituju prilikom izvođenja programnih tačaka, pristaje Sygijetyński poslije prvobitna otpora i nećkanja, da se kao poznati dirigent i priznati kompozitor primi vodstva ovog ansambila, te stupa na čelo družine dubrovačkih muzičkih amatera. Tako novoosnovani filharmonijski orkestar dobiva svog prvog stručnog dirigenta, koji vodi orkestar u njegovom daljnjem radu i razvoju sve do dana kad je napustio Dubrovnik. Interesantno i svakako je pažnje vrijedno da se podčrta, da je u Dubrovniku jedan od prvih i glavnih, a vjerojatno i najglavniji akter oko osnivanja organizacije filharmonije, prvog orkestralnog ansambila ove vrsti u Dalmaciji, bio liječnik. Potaknuti prvim uspješnim nastupom u gradu, ulažu članovi orkestra daljnje napore u njegovu razvoju i nastavljaju tim putem i onda kada se dr. Fouque zahvaljuje na časti predsjednika iz profesionalnih razloga. Na tom ga mjestu njegovim nagovaranjem i zauzimanjem zamjenjuje opet liječnik dr. Pero Šapro, koji kao strastveni violinist spada također u osnivače filharmonije. — 16. januara slijedeće godine nastupa dubrovačka filharmonija po drugi put javno u Bondinom teatru. Taj nastup bilježe kritičari u lokalnim dubrovačkim, kao i u splitskim i sarajevskim novinama pohvalno kao veliki uspjeh. Pod dirigentskim štapićem dr. Pera Šapra izvodi dubrovačka filharmonija još i svoj treći javni uspješni koncert u dubrovačkoj katedrali. Poslije ovog koncerta daljnje stručno vodstvo orkestra uzima definitivno u svoje ruke apsolvent praškoga konzervatorija mladi dirigent Josip Vlah Vrućki koji se u to vrijeme nalazi na položaju nastavnika muzike u dubrovačkoj gimnaziji.

Konačno kad je riječ o liječnicima i glazbi u Dubrovniku ne smiju se nikako zaboraviti niti imena još nekoćine liječnika, koji su se istakli svojom ljubavi za glazbu i muzičkom aktivnosti. To su: dr. Edo Pekas psihijatar, koji je svirao violinu, dr. Vedran Palčok, šef vojne bolnice u Splitu koji za vrijeme svog boravka u Dubrovniku svira klarinet i saksofon, okulist dr. Ante Glušćević,

koji je bio odličan gitarist kao i današnji primarius liječnik odjela za tuberkulozu u dubrovačkoj bolnici dr. Livi-je Pjerotić koji svojevremeno kao solist i javno nastupa. Dr. L. Pjerotić je po svojoj ličnoj izjavi jedan od prvih gitarista u Jugoslaviji.

Kao mladi liječnik dirigira dr L. Pjerotić 1928—29. orkestrom kluba mandolinista i gitarista »Sklad« i kasnije »Zvijezda«. Za vrijeme svog boravka u Tuzli u svojstvu specijaliste za tuberkulozu dr L. Pjerotić je dirigent hrvatskog pjevačkog društva »Majeвица« koje nastupa u mnogim gradovima Bosne (Jajce, Bugojno, Doboj itd.) i izvodi pjesme domaćih autora kao i duhovne zbarske skladbe iz XVI i XVII stoljeća. Godine 1951. nastupa dr L. Pjerotić kao solist pri otvaranju Dubrovačkih ljetnih igara, kojom se prilikom daje koncert Jarnovića za gudače i gitaru. Osim svega napomenuta potrebno je istaknuti da je dr. L. Pjerotić imao u Dubrovniku velikoga udjela u širenju interesa za gitaru među mlađom generacijom čijem je razvoju svojim poznavanjem instrumenta lično mnogo pridonio.

Od starije generacije liječnika naročito je zaslužan za njegovanje komorne muzike u Dubrovniku bio dr. Jero Pugliesi, svojedobno internist bolnice. On organizira gudački kvartet u gradu i svira u njemu cello, pa

time daje podstreka za sastav i drugih komornih muzičkih družina što ima bezuvjetno veliki upliv za širenje ove grane muzičke djelatnosti, naročito u privatnim salonima u gradu. Kao pjevač istakao se je u Dubrovniku pokojni liječnik-zubar dr. Frano Dabrović poznat po svojem lijepom basu. On organizira u Dubrovniku pjevački zbor »Dubrava« a osim toga kreira svojedobno jednu od glavnih uloga u muzičkom misteriju kompozitora Rogovskog »Čudo sv. Vlaha« za koji je misterij tekst napisao Ivo Vojnović.

LITERATURA

1. Vladimir Bazala: Što su liječnici dali izvan medicine. Alma mater croatica 1941, 5, 6
2. Spomenica dubrovačke filharmonije. Dubrovnik 1925.
3. L. Glesinger: Nikola Jagić kliničar i muzičar. Saopćenja 1965. 8
4. A. Goglia: Domaći violinisti u Zagrebu u XIX i XX stoljeću, sv. Cecilija.
5. V. Boić: Zagrebački liječnici i glazba. Saopćenja, 1963, 1.
6. Arzt und Musik, Ciba Zeitschrift 1933
7. Muzička enciklopedija, Zagreb, leksikografski zavod